

Методически указания

и

Базисна атестационна карта за учен

приети от ОС на БАН на 19.04.2010 г.
и допълнени от ОС на БАН на 20.05.2010 г.

Методически указания

I. ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

1.1. Цел на атестацията

Атестацията има за цел да установи и оцени равнището на извършваната дейност (научно-изследователска, приложна, учебно-образователна, административно-организационна и експертна) от учените на постоянното научно звено (хабилитирани и нехабилитирани) за определен период от време. Атестацията е средство, на основата, на чийто резултати ръководството на СНЗ преценява капацитета на всеки учен и неговите възможности да изпълнява мисията и задачите на научното звено (институт).

1.2. Атестационни комисии

Атестацията се осъществява от комисия, която се състои от 5 до 7 членове, в зависимост от числеността на учените, работещи в съответното СНЗ. При численост до 100 учени включително, атестационната комисията се състои от петима членове. При численост повече от 100 учени, атестационната комисия е в състав от 7 членове. Един от тях е председател и един - секретар. В нейния състав се включват представители на оценяваното СНЗ и външни членове в съотношение 2:3, ако комисията се състои от петима членове, и 3:4 – ако комисията се състои от седем членове.

Съставът на атестационната комисия се утвърждава от ОС на БАН по предложение на УС на БАН, съгласно разпоредбите, предвидени в Правилата за реструктуриране на БАН. При необходимост всеки кандидат за член на АК представя пълно CV. НС (УНС) на СНЗ може да прави предложение до УС на БАН за членовете на Атестационната комисия. Председателят на атестационната комисия се избира измежду външните за съответното СНЗ членове.

Атестационната комисия в този състав работи само за атестационната оценка на учените на СНЗ за изпълнение на реформата в Академията. След приключване на работата си, атестационната комисия представя резултатите и документацията от оценяването в архива на СНЗ.

По време на атестацията работи Централна атестационна комисия, която се състои от 9 членове, представители на тематичните направления, избрани от ОС на БАН. Тя осъществява методическо ръководство на атестационните комисии в СНЗ. Обжалванията на оценките и заключенията на атестационните комисии се извършват пред централната атестационна комисия.

Представители на отделните синдикати в БАН (по един от синдикат), които са служители в БАН, участват в работата на Централна атестационна комисия с право на съвещателен глас.

1.3. Процедура на оценяване

1.3.1. Определяне на учените за оценяване.

Учените в СНЗ за оценяване се разделят в поне 2 групи:

- Хабилитирани учени (ст.н.с. II ст., доценти, ст.н.с. I ст., професори);
- Нехабилитирани учени (н.с. I-III ст., специалисти с научна степен).

За СНЗ АК може да реши допълнително разделяне на тези групи.

На оценяване задължително се подлагат всички учени на безсрочен трудов договор в СНЗ. По преценка на ръководството на СНЗ на оценяване могат да се

подложат и учени на срочен трудов договор. Не подлежат на атеснация научни сътрудници работили под две години в СНЗ.

Атестационната процедура се осъществява отделно по групи учени в СНЗ.

1.4. Срокове.

Всички срокове в настоящите правила се изчисляват в месеци. За един месец се приема и период от съответния календарен месец не по-къс от 14 дни. В случаите, когато периодът на отчитаната дейност не е пълна година, точките се отчитат като дроб със стойност $x/12$ където x е броят признати месеци за годината, съгласно горното правило.

Срокът на оценяване обхваща последните 5 години на дейността на съответния учен (считано от 01.01.2005 г. до момента на извършване на атестацията). За тези, постъпили по-късно се взема предвид реалното време на тяхната дейност, като се използва коригирация коефициент по т. 1.5 от настоящите указания.

Оценяваната дейност през 5-годишния период може да бъде извършвана не само в сегашното СНЗ, но и в други СНЗ на Академията, както и в други звена извън Академията.

Срокът за извършване на атестацията от атестационната комисия не е по-дълъг от три месеца. Обжалването на оценките на атестационната комисия се прави в 7-дневен срок от съобщаване на оценките. Централната атестационна комисия е длъжна да се произнесе по жалбата в 7-дневен срок от постъпването ѝ.

1.5. Коригиращ коефициент.

Оценката се отнася към момента на оценяването, но се основава на дейността на учения през атестационния период. За целите на настоящото атестиране този атестационен период започва от 01.01.2005 г. и продължава до момента на извършване на атестацията. В случай, че през част от атестационния период ученият не е извършвал научна дейност по уважителни причини (продължително боледуване, майчинство, постъпил на работа след 01.01.2005 г. и др.) се извършва корекция, за да се постави при равни условия с останалите учени. Тук се отнасят и случаите когато се извършва дълготрайна подготовка на експеримент, планиран в съответен изследователски проект на СНЗ, през което време не се получават изследователски резултати. Ако атестационната комисия прецени, че има доказано прекъсване или извършената дейност е с по-къс от общия срок на атестация, тя умножава получените в атестационната карта точки с коефициент за корекция $n/(n-x)$, където n е общият брой календарни месеци през атестационния период, а x е броят месеци на отсъствието. Стойността на променливата x в горната формула се определя от атестационната комисия на базата на подадено от атестирания заявление, съдържащо доказателства за продължителността на прекъсването на научната дейност и причините за това. Ако атестираният прецени, може и да не подава такова заявление. В случай, че такова заявление бъде подадено, ученият не трябва да отчита резултати от дейности, извършени през прекъсването. Атестационната комисия преценява верността на заявлението и определя коефициента за корекция.

Не се разглеждат като уважителни причини за прекъсване на научната дейност платен годишен отпуск, творчески отпуск, трудов договор на непълнен работен ден и други подобни причини, предполагащи продължаваща творческа дейност. Оценката на неплатения отпуск е свързана с това дали е отчетена научна дейност извършена по време на отпуска.

1.6. Значение на оценката.

Въз основа на оценката се формира критичен праг. Приема се, че учените, класирани под него не изпълняват минималния обем работа за заемане на щатно място в СНЗ. **Този праг не може да бъде по-нисък от 15% (за СНЗ с международна оценка ААА) и по-висок от 50% (за СНЗ с международна оценка ССС) от средния брой точки, получени за един учен в съответната група в СНЗ.**

Учените, които се класират над критичния праг, се диференцират чрез разграничителни прагове поне в три категории, за всяка от които се определят от Ръководството на СНЗ различни размери на трудовите възнаграждения.

2. БАЗИСЕН МОДЕЛ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

2.1. Съдържание

Базисният модел за оценяване включва:

- Основни дейности, поддейности и основен набор от показатели за всяка дейност;
- Оценъчни точки за всеки показател (за единица дейност или резултат);
- Форма на базисна атестационна карта, в която се описват дейностите и показателите, както и сбора на оценъчните точки, които се набират за оценявания период;
- Методически указания за дефиниране на определени дейности и показатели с оглед унифицираното им възприемане от оценяващите органи.

2.2. Атестационна карта

Атестационната карта се изготвя за всеки от определените за оценяване учени в СНЗ. Срокът за подаване на атестационните карти от учените в АК е 1 месец от датата на уведомяването.

2.2.1. Области на оценяване

Оценяването обхваща 5 области на дейности:

- Научно-изследователска
- Научно-приложна
- Учебно-образователна
- Научно-организационна
- Експертна

Тези дейности са разделени на поддейности. Поддейностите съответстват на критериите за оценяване на дейността на учените, приети на 44 – то заседание на ОС на БАН, проведено на 22.03.1999 г.

2.2.2. Показатели за оценяване

Във всяка област на дейност са формулирани различен брой показатели, с които се покрива съответната дейност. Показателите се отнасят за единица дейност (резултат).

Показателите се отнасят до факти, които подлежат на проверка. Не се използват за показатели субективни оценки, като оценки от секция или от СНЗ.

Избягват се показатели, които биха отчели повторно дадена дейност. Затова не се вземат под внимание представени данни за получени хабилитации, препринти, резюмета на доклади на конференции, членство в организации и т.н.

В случаите, когато е необходимо използването на повече от един показател за една дейност, сумата от оценъчните точки се сравнява с други близки показатели. Такива случаи са участието в конференция, например няколко автора на доклад (показатели 1.1.10-11 от Базисната атестационна карта на учен), изнесен само от един от тях (показатели 1.3.1-9), и участието в проект (показатели 1.4.1-4 и показатели 2.1.1-2), за чиято важност се съди по големината на привлечените средства (показател 1.5.1 и показател 2.7.1)

2.2.3. Отчитане на спецификата на СНЗ и научното направление, в която звеното функционира

Предлаганият модел на атестационна карта е базисен. Това означава, че описаните в нея дейности, поддейности и показатели са задължителни за СНЗ при оценяването на неговите учени. Този базисен модел обаче може да се допълва с други показатели, които за целите на настоящата атестация се обозначават като **“приравнени показатели”**. Тяхното вписване има за цел да отчете спецификата на СНЗ и научното направление.

Тези приравнени показатели трябва да бъдат на равнището на значимостта на оценяването, каквито са утвърдените базисни дейности и показатели в базисната атестационна карта.

Приравнените показатели не бива да дублират дейности, които са вече отчетени в (или могат лесно да се приравнят към) базисните показатели. В атестационната карта базисните дейности, поддейности и показатели се изписват с нормален шрифт, а приравнените показатели се обозначават с шрифт *italic*.

НС/УНС на СНЗ предлага приравнените показатели на Атестационната комисия, която ги съгласува с Централната атестационна комисия.

2.3. Определяне на оценъчните точки по отделните показатели

За всеки показател са дадени оценъчни точки, които се приписват за единица дейност или резултат от дейността. Тези точки са определени, като са взети предвид мястото и значимостта на съответната дейност в общата структура на дейността на оценяваното лице за 5 годишния период.

За показателите, с които се взима под внимание спецификата на СНЗ се прави приравняване към някои от базисните показатели с техните оценъчни точки. Максималният брой оценъчни точки на всички приравнени показатели в рамките на даден базов показател не могат да надвишават максималния брой точки, който е даден за този базов показател в атестационната карта (но могат да бъдат по-малко!).

НС/УНС на СНЗ предлага оценъчните точки на приравнените показатели на Атестационната комисия, която ги съгласува с Централната атестационна комисия.

2.4. Определяне на общия сбор на точките за оценяваното лице

За всеки показател се определя броя на извършените дейности (получени резултати). Той се умножава по броя на оценъчните точки за съответния показател и така се получава общия брой на точките за показателя.

За всяка дейност се изготвя междинна сума, която се вписва в съответната редица на **Обобщаващата таблица** в Атестационната карта. Накрая се събира общия брой от петте вида дейности, за да се получи сумарния брой точки за оценяваното лице. Ако е необходимо, сумарният брой точки се умножава с коригиращия коефициент (съгласно т. 1.5).

Така получените стойности в Обобщаващата таблица се съобщават или оповестяват по начин, възприет за това в съответното СНЗ, за всички учени от оценяваното звено едновременно. От този момент започва да тече 7-дневния срок за обжалване на получените оценки пред Централната атестационна комисия.

2.5. Начин на попълване.

Всеки учен, определен за оценяване, сам попълва колона А на атестационната карта. Колона АxВ се попълва от Атестационната комисия. Ученият прилага по показатели подробна писмена информация и доказателства, подкрепящи и описващи посочените дейности и показатели в картата, които са неразделна част от съответната атестационна карта. Атестационната комисия преценява дали да приема предоставената информация и доказателства или да поиска тя да бъде допълнена.

Признават се и се оценяват онези дейности (резултати), които имат отношение към оценяването на учения като служител на СНЗ. В останалите случаи Атестационната комисия преценява дали съответните дейности са извършени от учения в качеството му на частно лице и не се оценяват.

Ако атестационната комисия поиска допълнителни данни и информация за отчетените в картата дейности и те не й бъдат представени в дадения от нея срок, с мотивирано писмено решение тя има право да коригира точките в атестационната карта.

Ако атестационната комисия констатира, че ученият е отчетел неизвършени или несъществуващи дейности, за да завиши своята оценка, както и ако при проверка се установи, че в представените за оценяване трудове има заимствани текстове от други автори, атестационната комисия дисквалифицира учения, с което той автоматично попада под критичния праг, независимо от броя точки, които е събрал. В този случай решението на атестационната комисия трябва да е писмено и подкрепено с подробни мотиви и доказателства.

3. ДОПЪЛНИТЕЛНИ УКАЗАНИЯ.

За целите на атестирането понятията, използвани в атестационната карта, се разбират както следва:

“Приравнен показател” е специфична дейност, която не е отчетена в базисния модел, но се извършва от учените от определено СНЗ или от няколко близки по изследователска област СНЗ. Тази дейност трябва да е съществен елемент от дейността на учените в тях и/или да играе важна роля за утвърждаване на обществената значимост на тези СНЗ.

“Монография” е излязло от печат през атестационния период изследване, което е в обем не по-малък от 100 стр., притежава ISBN. Монографията може и да е от двама или повече съавтори, като в този случай общият брой точки се поделят, съгласно **Забележка 2**.

“Студия” е излязло под печат през атестационния период изследване в списание, сборник или самостоятелно, притежава съответно ISSN или ISBN, обемът му е от 20 до 99 стандартни страници. Към студия се приравнява друга статия в указания обем (от 20 до 99 стр.) или обзорна статия, която разглежда публикуваните резултати в дадена научна област и анализира направеното по темата. Ако авторите на студията са повече от един общият брой точки се поделят по равно между тях, съгласно **Забележка 2**.

“Статия” е публикувано през атестационния период изследване в списание или сборник, които притежават ISSN, като авторите й може да са повече от един. В този случай общият брой точки се поделят, съгласно **Забележка 2**.

Забележка 1: Допуска се отчитане на приети за печат монографии, студии или статии, при условие че те задължително са придружени с писмени доказателства за това от съответния издател или редколегия. Посочените по-горе обеми са ориентировъчни и се доуточняват от атестационните комисии в зависимост от спецификата на СНЗ.

Под „**цитиране без автоцитиране**” се разбира, че нито един от съавторите на цитиращата публикация/патент не е автор/съавтор и на цитираната публикация/патент. Цитиращата публикация трябва да се е появила през атестационния период, като няма ограничение във времето за цитираната публикация.

Не се приравняват публикации в издания без импакт фактор към такива, които са включени в базите данни ISI Thomson Reuters, ERIH, ANCI.

Под „**научен форум**” се разбира научен конгрес, симпозиум или научна конференция. Други подобни мероприятия като workshop се приравняват от атестационната комисия към научен форум с коефициент по-малък от 1.

Като **международна конференция** се разглежда научно мероприятие с международен програмен комитет (повече от половината членове от чужбина) и международно участие (не по-малко от 50 % чуждестранни участници), независимо от мястото на провеждането му. При липса на едно от тези условия конференцията се класифицира като **национална (участие евентуално с международно)**.

„**Доклад**” е съобщение, представено на научен форум.

„**Пленарен доклад**” („**поканен доклад**”) е доклад с основополагащ за научен форум характер, който обикновено е възложен за изнасяне от организаторите.

„**Постер**” е табло (изображение), предназначено за непосредствено възприемане на научен форум, което съдържа графични изображения, снимки, текст и др. с информационна цел.

„**Научен проект**” е оригинално изследване на значим проблем с определен срок за изпълнение, за което са получени средства извън бюджетната субсидия на БАН от организации, финансиращи науката.

В 1.5.1 „**Дялово участие на оценявания в получените средства за дейностите по т. 1.4.4-4**” и в 2.7.1 „**Дялово участие на оценявания в получените средства за дейностите по раздел 2.**” се отчитат само договори, за които има постъпили доклади от ръководителите им за дяловото участие на **всички** участници в договора (независимо от местоработата им) и за размера на получените трансше и датите на получаването им.

„**Проекти и договори за реализиране и комерсиализация на научни продукти**” представляват договори и поръчки със значителни ефекти и високи финансови приходи, сключени чрез съответното СНЗ. За проекти/договори с малка значимост и/или нисък финансов резултат комисията прилага редукиционен коефициент (т.е. коефициент по-малък от единица). Атестационната комисия преценява значимостта на ефекта и величината на финансовите приходи в зависимост от спецификата на СНЗ.

„**Съставител на научен сборник**” е съставителят (редактор в смисъла на „invited editor” за книжка от научно списание), който може да не участва лично с написване на глава(и) в сборник. Ако участва със собствена публикация в сборника, тя се приравнява и в съответния показател като публикация.

Извършване на редовна сервизна дейност от учени представлява сервизна дейност извършвана от учен в СНЗ, която е в полза на учените в звеното и извън него (напр. поддържане и работа с апарати и техника, които са от особено значение и обслужват работата на значителна част от персонала).

Забележка 2: Във всички случаи на съвместно извършване на оценяваната дейност (съавторство, съвместно съставителство, колективно участие в проекти и др.), общият брой точки, предвидени за съответния показател, се разделят по равно на броя на всички участници в дейността, освен ако се представят доказателства, че приносът им не е еднакъв.

Изнесените **лекции** и проведените **упражнения** се удостоверяват със съответните доказателства (копие от договор с висшето училище, учебен план, изготвени отчети за изработените часове, хонорарни листове и т.н.), а за лекциите в чужбина – и покана.

Ако учебната дейност е различна от лекции или упражнения, то тя се приравнява на упражнения. Не се отчитат отделно дейности, като подготовка на курса, създаването и предоставянето на студентите (в интернет или на хартиен или магнитен носител) на учебни записки, тестови и изпитни материали и т.н., както и провеждане на съответните изпити.

Учебниците и учебните помагала по показатели 3.1.3.- 4. трябва да притежават ISBN, да имат поне един рецензент и да са препоръчани в програмата за обучение по съответните дисциплини във ВУ или ЦО-БАН.

Отчитат се учебници и учебни помагала, отпечатани през атестационния период. Повторни издания, излезли от печат през атестационния период, се включват с коефициент 0.5.

Изпитните комисии по показател 3.1.9 са различни от изпитите по показатели 3.1.1-2. Участието в тях се установява със съответна заповед. Оценъчните точки се отнасят за участието през целия мандат на комисията, т.е. всички заседания на комисията се броят за 1.

Ръководството на докторанти, дипломанти и др. по показатели 3.2.2-4 трябва да е извършено през атестационния период, като периода на докторантите се отчита (като дробно число), съгласно решенията на НС на СНЗ. Защитата на докторанти по показател 3.2.1 трябва да се е състояла през атестационния период, като е възможно обучението да се е състояло изцяло или частично преди периода.

За показател 3.2.1 се предполага, че **ученият е бил научен ръководител на докторанта**. Случаят на научен консултант се включва към показателя с коефициент 0.5.

Под **научно-организационната дейност** се има предвид участието в различни органи на управление в БАН и СНЗ, както и в различни съвети комитети и комисии и други в управлението на научни учреждения, организации, ВУ и редакционни колегии (съвети) или на международни и национални научни форуми.

При някои дейности са определени по-подробни показатели, докато при други се взема под внимание само осъществяването на дейността у нас и в чужбина. Ако се появи дейност, която не е отчетена с някои от базисните показатели, тогава за нея се формулира приравнен показател. Оценъчните точки за него се определят чрез приравняване към някои от базисните показатели.

В показател 4.4.1 на Базисната атестационна карта се включват дейности като национално контактено лице по рамкова програма на ЕС, а в 4.4.2 – член на програмен комитет по рамкова програма на ЕС.

В показател 4.5.2 се включват дейности като член на комитет на Европейската научна фондация, а в 4.5.1 – председател (член) на СНС към ВАК, на научна комисия към ВАК, на президиума на ВАК, съответно в НАОА и други.

Отчитането на **експертната дейност** е допустимо тогава, когато ученият явно е поканен или предложен да осъществява съответната експертна дейност в качеството му на учен от БАН, притежаващ съответната квалификация, опит и компетентност, а не

само в личното му качество. Тук е важно по какъв начин се афишира това и какъв е неговият ефект за БАН.

4. ИЗПОЛЗВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ АТЕСТАЦИЯТА.

4.1. Общият принцип

Резултатите от оценяването са количествено изражение на осъществените от учения дейности (респективно резултати) през атестационния период. В сумарния им вид (сбора на точковите оценки) може да се прецени:

а) какъв е критичния минимум от обема дейности, под които би могло да се приеме, че оценяваните лица не проявяват достатъчна научна активност, за да се продължи трудовото им правоотношение с СНЗ.

б) да се подредят учените в СНЗ според изследователската им активност и това да бъде основание за диференциране на тяхното трудово възнаграждение.

в) Резултатите от проведената атестация могат да бъдат използвани от СНЗ по преценка на НС като основание за обявяване на конкурс за повишаване в длъжност.

4.2. Определяне на критичния праг (сбор точки), под който оценяваното лице не изпълнява минималния обем работа за заемане на щатно длъжност в СНЗ

Критичният праг се определя от Атестационната комисия, съгласувано с ръководството на СНЗ. Възприетият критичен праг се обсъжда и утвърждава в Научния съвет на СНЗ, но той не може да бъде извън рамките, определени в т. 1.6 от настоящите указания. Утвърденият критичен праг за СНЗ се съгласува с УС на БАН.

4.3. Определяне на разграничителните прагове (сборове точки) за диференциране според обема на извършената работа за оценявания период (за лицата над критичния праг)

Разграничителните прагове се определят съобразно спецификата на СНЗ от Атестационната комисия, съгласувано с ръководството на СНЗ. Те се обсъждат и утвърждават в научния съвет на СНЗ.

4.4. Получените оценки регистрират състоянието на индивидуалната дейност на учените от дадено СНЗ за периода на атестирането. Те не се използват за сравняване на учените от различни СНЗ, както и на самите СНЗ.

5. ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§1. Тези указания се прилагат и за атестация на учените в Академичните специализирани звена на БАН.

§2. Настоящите Методически указания и Базисна атестационна карта за учен са приети от ОС на БАН на 19.04.2010 г. въз основа на чл. 16, ал.1, т.17 от Устава на БАН и влизат в сила от датата на приемането им.